

J E L E N K Ö R.

103—4. szám

Pest, szerda december 30^{kán}

1835

F o g l a l a t: Magyarország (kinevezés; Széchenyi és Beöthy megtiszteltetése Biharban; Jettim-intézeti előjárók; Perlaky István †.) Anglia (hírlapok a' francia hadikészületekről; a' Brooke-clubb; Scott Walter emléke; az amerikai vám pártolóji 's ellenesi; az angol szegényi törvény.) Franciaország. Spanyolország (hadi hírek Almodovar a' sereghöz küldetik; zamorai zenebona; S. Sebastian ostroma; Mina gen. Manresaban; Alcala Gal. viselete). Portugália. Schweiz (Wahl testvérek ügye.) Amerika. Németország. Németalföld. Belgium. Törökország.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony. Az országgyűlés berekesztését illető kir. leírásra készült fölírás iránt dec. 18án megtörtént az egyezés a' két tábla közt, 's más nap a' fölírás elegy ülésből szokott módon utnak indított. Dec. 21ikén a' RR. táblájánál tanácskozási tárgy volt: 2ik üzenet a' kiszemelt tárgyak iránt; 11ik üzenet a' szőlásszabadság dolgában; 3ik üzenet a' békesi sérelem iránt; 's végre a' dunai állóhid tárgya, 's iránta a' törv. cikkely javaslata.

Ő fölsége nov. 23k. legfensőbb határozata szerint Radvánszky Antal kir. tanácsnokot cs. k. udvari tanácsnoki méltósággal méltóztatott fölrüházni. —

Várad-Olasziból Bihar ns. RRei december 14kén tartott közgyűléseket örökre kedves emléküvé tették. Ugyan is elhatározzák: hogy országgyűlési követjüknek Beöthy Ödön urnak, — követi pályáján kitüntetett lelkességeért 's a' megye kívánatit betöltő hű munkásságaért, — továbbá gróf Széchenyi István urnak, — számtalan polgári és írói érdemiért, ha ugyan illy tiszta érdemek jutalmat fogadhatnak el, — kép-másaik életnagyságban füstessenek le, 's velük a' megyeház nagyobb tereme, a' nemzetiség, igazság és törvény őrhelye, minden belépőnek lelkesítő tükörül, diszesítették. E' határozás után, hogy a' két képernt esendő pénzmennyiség terhe az adózó népet ne nyomassza, az egybegyűlt RR. maguk közt aláírást nyitván meg, a' végzés a' járásokban is kihirdettetni rendeltetett. — A' bihari nemzeti Casino is méltánylani ohajtván e' tettet, a' megtisztelt követ Beöthy Ödön urat 1836ik évre elnökévé választá. Debreczen sz. k. város tanácsa dec. 16kán tartott bel- és kültanácsi vegyes ülésében, tek. Bihar vmegye állandó követjét Beöthy Ödön urat, polgársággal tisztelé meg minden díjfizetés nélkül, mi a' rendes uton tudtára is adatott; — Bihar vmegye megkeresésére pedig gr. Széchenyi István urnak a' megye teremében fölfüggesztetni határozott képe megszerzésére 250 vto frtot ajánlott, melly tettel a' Haza tisztelt fija ritka jelességű érdemeinek méltánylását 's buzgó tisztelését nyilvánítá. H. M.

A' Dunán beállott jég, részint a' gyöngébb időjárás, részint a' víz áradása miatt, Karácson má-

sodnapján ujra megindult egy kevéssé, de már ismét 's erősebben megállott 's mostujolag a' fel-langyult időre porhanyul. A' jég különben is igen gyöngé, 's rajta az átkelés még gyalogra is igen veszélyes. Elsőben, midőn a' jég beállott, négy ember szakadt be, 's közülök csak kettőt leheté megmenteni. —

Stand Ignác ur halálával, a' Jettim-alapítvány-intézetnél segéd-igazgatói hivatalra Kolb János ur Pest városa népszószólója, — pénztárnoknak pedig Staffenberger István szinte Pest városa százados polgára, — mint olly tagok, kikben az alapító által megkivánt 's Társalkodónk idei 94ik számában közlött tulajdonok megvannak — választattak el.

Dec. 24ikén Egerben életének 74ik évében elhunyt Perlaky István táblabíró, jogtanár *) 's az egri érseki lyceumban a' kormánytudomány (Politia) 39 éviglen volt tanítója, miután ezen hivatalát letevén, még néhány évig napjait csendes nyugalomban töltötte vala. Az érdemes öregnek kedvelt tudománya ágaiban tömérdek isméretei mellett, életpályája jeles szorgalmu, nyájas és igazán keresztyéni vala. Tanítványi, kiknek országszerte tömérdek a' száma, kedves visszaemlékezéssel lehetnek a' boldogult iránt. Nyugalom hamvainak!

A N G L I A.

A' Sun azt mondja: Lord of the Isles gőzhajó, melly Portugáliából sereggel megrakodtan indult el Barcelonába, némi hajón kiütött lázadás miatt, mellyben több személy öletett meg, Gibraltarba volt kénytelen befutni. — A' Bucks-Herald szerint a' Brooke-clubb, mellyhez Sir Francis Burdett O'Connell kizáratása végett levelet irt, e' kívánást nem teljesíté 's ennél fogva már most Burdett maga, mint másnak vermet ásó, kénytelen onnan kilépni. — A' True Sun is azt állítja a' francia hadi készületekről, mit a' Standard. „A' francia lapok, úgy mond, szintolly kevéssé látszanak tudni a' francia révekben most történő hadi készületek okát, mint mi. Csak azon egy látszik bizonyosnak, hogy az amerikai czivódás csupán ürügy

*) Juris doctor. Ezen „tanár“ szó Kemenes (dunántul) vidékén élő szó helybeli nevezetben, és a' nép tanakodás ideáját fejezi ki vele, onnani teljes hitelű értesítés szerint.

e' hirtelen és zajos készülétekre. A' francia miniszteriumnak az amerikai perpatvar igen inyére van, mert ürügyöt ad kezébe demonstrációkra, melyetán nem talált volna a' nélkül hogy nagy szembeötlő nyugtalanságot okozzon. E' ezivódás segélyével képes lesz Franciaország félelmes hajóserget fölkészíteni. E' közben, mindazáltal mint haljuk, Lajos - Fülöpnek egy diplomataja engesztelő küldetéssel menend Washingtonba, 's míg az őt helyére viendő hajó az atlanti teagert hajtja, azon leghatalmasb hajóserreg, melyet Franciaország rég idő óta előállított, lobogóit más ellenkező irányban fogja lebegtetni 's a' t.

A' tory Standard azt jegyzi meg, hogy a' francia lapok nyelve Amerika ellen szelidülni kezd, 's a' tengeri készülétek a' révekben még is folyton folynak. E' dolgot azonban fölvilágítja ugymond, azon körülmény, hogy az oroszok is készülgetnek 's táborozgatnak Krimben; valamint az is, hogy orosz hajóserreg meg készül jelenni mind a' balti mind a' földközi tengeren. Mind ezután a' Standard arra inti Angliát 's Franciaországot, hogy hasonlóan készüljenek hajóhadastul ők is 's e' föl szólását különösen azzal támogatja, hogy az orosz czár az éjszakamerikai egyesült státusok elnökével némi szövetségre látszik lépni akarni, miből Éjszakamerika hasznot kíván húzni. E' hasznot az egyesült birodalom abban véli talán, hogy így majd a' földközi tengeren valamely illő támaszpontot nyerend, mit egyik vagy másik görög sziget-elfoglalással hinnie létesíthetőek. Azonban mindezzel az amerikaiak nem igen boldogulnának, 's a' két szövetező státus nem igen látná sikerét ügyekezetének; mert ámbár az éjszakamerikai egyes jó vitorlázók; hajóserregők mindazáltal az európai hajóhadak közt még a' másod rendüeknél is hátrább áll; az oroszok pedig vélt vagy gondolt oceán-tuli szövetségesökkel nem tudni hol viselhetnének háborut közösen. Így a' Standard.

A' Courier szerint a' Brooke-clubb mind Sir Francis Burdettel mind Raphaellal, O'Connell ur megtámadása következésében, tudatá, hogy kiléphetnek abból, mihelyt tartozásukat megfizették; 's így ők estek az O'Connellnek szánt szégyenkelepezébe. Ugyan ezen lap szerint Westminster választóji Sir Fr. Burdettet, mint eddigi képviselőjüket fel szándékoznak szólítani, hogy keressen magának más parlamenthelyet. — W.Scott egykori romániró tiszteletére egytársaság emléket szándékozik emelni. A' biztosság két minta közt ingadoz; egyik 200 lábnyi aegyptusi obeliszk, a' másik goth épület, mellynek magossága 85 — 100 lábnyi lenne. A' költség előleg számítva 5000 ft. sterlingre rug 's már 6000 ft. st. vagy is hatvan ezer pengő forint alá van írva. Bizony szép

közszellem! — Az angol szegényi-törvény már is kezdi éreztetni jótékony hatását a' népség mindennemű összes állapotára. Az új szegényi törvény három fő alapon nyugszik. Első: hogy azon személyek, kik nyilvános segélyre szorulnak, ezt nem (nem) kész pénzben kapják, mint az előtt, hanem a' nekik megajánlott szükségeseket természetben. 2dik, hogy szegény, de dolgozható személy, ki munkahijányból keres segélyt, családostul a' szegényházba kénytelen menni, hol dolgot kap. 3dik, hogy valamenyi fölvelt szegénynek, (beteg, 's koruk végett ügyefogyott személyeket kivéve), ez állapotban kevesbé legyen kedves helyzetjök, mint az olly szegény de független munkásnak, ki vonakodik a' szegényi igazgatáshoz folyamodni.

Az angol Globe hosszabb cikkelyben, miután kimondá, hogy nem lát okot háborura, de még csak haragos szóra sem az éjszakamerikai egyesült birodalom 's Franciaország közt, azon kérdésre: mi indíthatná a' háboru-ohajtó pártot Éjszakamerikában ezen ohajtás teljesítésére? azt mondja, hogy Éjszakamerika két részre van osztva, éjszaki státusokra t. i., hol csupa kézműves és kereskedő a' lakosság 's így barátja a' vámrendszernek; meg a' déli státusokra, hol merő pamut, rizkása- vagy pedig dohánytermesztők a' lakosok, kik ellenségei minden vámrendszernek. Minden státusadósság nélkül levén a' birodalom, a' vámjövedelem, melly csak egy év alatt is majd 15 millió dollárra megyen, hijában gyül össze a' státuspénztárban, mert a' congressus e' pénzből az egyes státusok javára egy fillért sem akar kiadni. Minthogy tehát a' kézművesek, mint a' vámrendszer pártolóji, a' vámot fen akarják tartatni, mellyet a' déli termesztek, mint haszontalanul jövedelmezőt ellenzenek, igen természetes, hogy a' háborut is ohajtsák, melly néhány évre rendkívüli költségeket tenne szükségeseké, mellyek fődésire természetesen a' vámjövendelmek szolgálnának. — A' Sun azt is felhozza, hogy az éjszakamerikai státusok törvényei szerint az, ki olly státus ellen, mellyel a' birodalom barátságos lábon áll, fegyvert fog, vagy pedig ellene hadakozik, főségáruló. Már pedig a' Texasban lakó amerikaiak fegyvert fogtak a' mexicói kormány ellen, sőt mi több, az egyesült birodalomból is mentek ki amerikai polgárok e' lázadást támogatni, ámbár Mexicoval a' birodalom barátságos lábon áll, a' kormány még is folyvást hallgat, mert örömet el szeretné azt foglalni.

A' conservatív lapok még most is folyvást adnak tudósításokat, a' tizedfizetésnek katolikusok által történt megtagadtatásáról. Sőt azt állítják, hogy némely protestans lelkészhez fenyegető leveleket is küldének, mellyeket bizonyos „Rock kapitány“

szokott a
minden
hogy O'
a' tized
ellene,
tosan m

Bro
felsőház
ben vilá
azt java
sőház a
egyezhe

A'
tatása f

A'
nyos Lon
az egész
hogy ol
tettét m
té. A' tö
ben véd
kesnek
500 fr.
11ről t
az afrik
tanvázot
friss. A
— Az a
hajlani,
kezd b
téztteti
fő], hog
mellyel
igy a'
teljes h
borut az
Eg
mány üg
tusoknál
mány.
rokonát.

Eg
hogy G
bastro n
má. Uja
jó szánt
rai zász
nián ke
6000 r
Barbastro
kant, az
30 közl
után pe
az idege

szokott aláírni. Ezen Rock kapitány valóságos képe minden ellenszegülésnek Írlandban. Különös az, hogy O'Connell, ámbár nyilvános karakterében a' tizedet kárhóztatja 's ellenszegülésre kizsolt ellene, még is mint magányos személy azt pontosan megfizeti. —

Brougham lord az Edinburgh-Reviewban a' felsőházat mint alkotmányos 's a' törvényekben világosan kifejezett intézetet védelmezvén azt javasolja, hogy olly esetekben, hol az alsóház a' felsővel némelly kérdések iránt nem egyezhetik meg, vegyes ülést tartsanak.

A' Globe szerint az új parlament megnyitása február 4dikére volna elhatározva.

FRANCZIAORSZÁG.

A' szajnai törvényszék előtt dec. 7én bizonyos Louis Serge Murville Camus egykori tisztviselő az egészségi rendőrségnél, állott vád alatt a' miatt, hogy olly költeményt készített, mellyben Fieschi tettét magasztalá, 's azt nyilvánosan kifüggeszté. A' törvényszék megengedte neki, hogy versben védhesse ügyét; de mind a' mellett is vétkesnek találtatott, 's egy hónapos fogságra, 's 500 fr. bírságra ítéltetett. — A' Moniteur dec. 11ről telegraphi sürgőnyt közöl, melly szerint az afrikai sereg nov. 26án Tielat folyó mellett távozott. Az idő igen szép volt 's Orleans hg. friss. A' kilátás jó sikerrel biztató a' vezéreket. — Az angol lapok is azon hiedelemre látszanak hajlani, hogy az amerikai kárpótlás kérdése igen kezd bonyolodni, 's nehezen fog békesen elintéztetni; mivel a' kormány azon elvet állította föl, hogy az amerikai kormánynak azon lépését, mellyel az a' kalózlást (Kaperey) megengedé, 's így a' francia kereskedésnek háborút üzenne, teljes háboru-üzenésnek fogná venni, 's a' háborút azonnal megkezdeni —

Egy lap szerint Pageot, a' francia kormány ügyviselője az éjszakamerikai egyesült státusoknál, kit nem régg visszahítt a' francia kormány. Imént vette nőül el Jackson igen közel rokonát. —

SPANYOLORSZÁG.

Egy telegraphi tudósítás minap azt jelenté, hogy Guergue osztályát az idegen sereg Barbastro mellett megveré 's Navarrába visszanyomá. Ujabb levelek szerint azonban Guergue ön jó szántából tért vissza Navarrába, két navarrai zászlóalját Cataloniában hagyván; ő Arragonián keresztül vette útját három zászlóaljjal 's 6000 még fegyvertelen catalóniai royalistával. Barbastrótól nem messze az algieri seregre bukkant, azzal megütközött, 's 4 tisztet 's mintegy 30 közlegényt megölt, sokat megsebesített; aztán pedig útját folytatá 's Verdunhoz érkezve az idegensereg némi maradványit is szelylezör-

ta, 's ezentúl minden akadály nélkül érkezett Navarrába. — A' Mem. des Pyrenées szerint a' carlisták ismét szándékoznak a' behobiei hídfő ellen nyomulni; 's a' Bidassoa partjain kezdenek mutatkozni; megújítják fölszólításait, már itt ott történtek is puska lövések a' francia határ irányában, sőt némelly insurgensek, úgy látszik, a' félig feldult bástyákat is újra föl akarják építeni. —

Dec. 18diki Moniteur következő hadi híreket közöl. A' carlosi sereg, melly Estella körül volt egybegyűlve, 9én egyszerre megmozdult 's helyét elhagyta. Iturralde tizenkét zászlóaljjal 's 4 álgyuval los Arcos és Sansol felé nyomult, Eguia fővezér hét zászlóaljjal Salvatierra felé. — Victoriát és Logronót akkor három krisztinai osztály 14000 emberből álló, tartá foglalva; Mendigorriát pedig Mendezvigo 300 főnyi serege. — Dec. 10én száz pattantyús és 300 gyalog érkezett Bilbaobul S. Sebastianba, az ottani őrsereg számát nevelendő. — Hire van, hogy Guergue Estellába vitetett, 's hadi törvény elibe fog állíttatni. Carlos 10én estve Onateben volt. — Behobieban az ellenséges mozgásokat újra kezdik, 's ezuttal a' carlisták épen ninesenek kimélttel. A' francia határra néhány golyó esvén, ennek következtében a' francziák is álgyut irányoztak egy dült ház ellen, hol insurgensek valának elbúva; de az insurgensek is, nem hogy visszavonultak volna, sőt inkább óra számára lödöztek a' francziák ellen; később Irunba vonták magokat, hol boszusomjok kielégítésé. Ozabal urnak két szép házát égették el, ki a' királyné iránti hűségét ismértetes. — Egy francia sem esett ugyan el, de mégis a' kormánynak méltó gondja lehetne az eféléknek véget vetni. —

Madridi hírek szerint, a' procuradorház biztossága által javasolt válaszfőlrás három napi vita után (nov. 30án, 's dec. 1ső és 2ik napján) változtatás nélkül elfogadtatott; 's annak elfogadtatása a' ministeriumnak nagy ösztön és buzdítás. A' vitázat igen józan 's mérsékelt volt; Arguelles és Galiano urak valának e' napok hősei. Az ellenzőfel nyilván előlépett, de igen kevés gyakorolt szóakat számlál. Utóbbi ülésekben egyetlen ember látszott rendszeres ellenzést képezni, t. i. Pepina, tarragonai követ. —

Dec. 5én a' procuradorházban Almodovar gr. hadminister lépett föl, hogy a' gyűlésnek az éjszakai sereg fővezére (Cordova) nevében üdvözlét mondja, ki ezuttal megújítá Izabella thronjához ragaszkodásának 's szabadságszeretetének kifejezéseit. Galiano ur a' leghizelkedőbb kitételekkel kísérte vala e' beszédet, mellyben a' vitéz éjszakai sereget 's annak derék vezérét nagyon dicsérvén azon javaslatot tevő, hogy közönsége-

sen nyilvánítsa ki a' ház, hogy a' sereg érdemei a' haza iránt igen nagyok. Perpina, a' quasi-oppositio szónoka, e' dicséretet a' sereg minden részeire kiterjesztetni kívánta, 's Martinez de la Rosa, Galiano urral egyértelműleg nyilatkozott. — Martinez de la Rosa úgy beszél, mint Mendizabal, 's ez úgy cselekszik, mint Martinez de la Rosa; így mahónap méltán kérdeznünk lehet: miben különbözik a' jelen ministerium a' voltól? — A' procerek hidegebben fogadták Cordova üdvözlését. — A' ministerium komolyan gondolóra vette, hogy a' navarrai háborúnak más színt adjon, mint eddig, 's azt védőlegesen állapotjából kiragadván olly állapotba helyezze, hogy a' munkáló haditest nevét méltán viselhesse. Almodovar, a' hadi minister dec. 6án Briviescába ment, hogy Cordova, Zarco del Valle és Evans generálokkal új hadirendszerről tanácskozzék, melly hihetőleg abban fog állani, hogy az ellenség széles mozgáskörét mindig szorosabbá és szűkebbé tegyék. Híre támadt annak is, hogy Cordova letévén hivatalát, helyébe Almodovar menend; de hihetőbb, hogy a' minister utazási célja csupán, személyesen adni által utasításait, 's ön szájával nyilatkoztatni a' seregnek a' kamarák megelégtetését annak eddigi viseletével. — Valóban, a' haza kevéssel megelégszik! — St Sebastian nyomorult helyzete eléggé bizonyítja, hogy a' ministerium sikeresebb föllépése 's rendszabályi, ha valóban megtörténnek is, egy kicsit későn történnek. — A' madridi hírlapok a' legnevetsegesb dicséretekkel tetézik Cordovát 's az éjszaki sereget. Madridban szép szavakkal fizetnek a' helyett, hogy cselekednének; a' szónokszékről egész Európa előtt kiabálják, hogy Cordova nagy vezér, hogy az éjszaki sereg győzhetetlen, míg egész Európa fejcsóválva és roszalva nézi, hogy illy nagy vezértől vezérlet, vitéz, bámulásra méltó, győzhetetlen sereg semmit sem csinál, 's csak egy helyről másra sétál, S. Sebastiant védeni sem képes és alig tud mozdulni, ha csak az ígért százezer ember ki nem emeli gyáva tespedéséből. —

Zamorában gonoszul áll a' dolog. A' portugáli segédcsoportok 's a' lakosok közt véres jelenetek történtek, mint első émelyítő gyümölcse a' portugáli segédhatásnak. Az Eco del comercio következő adatokat közöl ezen szomorú jelenetekről, mellyek nov. 24—26án Zamorában, hol a' portugáli segédcsoportok mind eddig tartózkodtak, kiütének: — Mióta a' portugáli katonák Zamorába megérkeztek, köztük 's a' városi kalmárok közt gyakori viszáladás volt az idegen pénz miatt, mellyel amazok fizettek, 's mellynek értékét a' spanyol kormány meg nem határozta. Nov. 24én illy nemű vita közben egy spanyol paraszt halálosan megsebesített, 's a' portugál katonák, ezzel sem

érvén be, a' városban különféle kicsapongásokra vetemültek. Azonban ekkor a' béke csakugyan helyre állott 's az éj csöndesen mult el. De 10 óra tájban egy portugál katoná az utcán meggyilkolva találtatott, 's a' helybeli rendőrség, a' helyett, hogy sietve eltakarította volna testét, ott hagyá azt sokáig a' sárban 's porban heverni. Midőn a' portugál katonák előjöttek tanyáikból, első tekintet, melly szemekbe ötlött, megöletett társuk véres holtteste volt. — E' látásra fölbőszülve, tüzzel vassal kezdték a' várost dólni, a' lakosokat rendre ölni, a' boltokat kirabolni, úgy hogy 25én reggel egy lakost sem lehetett már az utcán látni, 's minden ajtó be volt zárva. — De a' portugálok dühe még nem lakott jól, megtámadták az őrhelyeket, 's közáporral rombolák az ablakokat 's erkélyeket. — 26án spanyol és portugál katonákból vegyített őrszem-csoportok járták végig az utcákat, de ezek közül is egyet megtámadtak, 's csak 28kán lehetett egészen helyre állítani, legalább külsőképen, a' rendet és békeséget, de még ekkor is lehetett itt ott szóvitéket hallani.

St. Sebastian állapotja igen szomorú. Ötödik 's hatodik dec. közötti éjszakán vetették e' városba első bombáikat a' carlositák, mellyek több lakost megöltenek, 's egy a' kikötőben horgonyon állott hajót teljesen összedúltak. Segastibelza, ki a' carlositákat vezérli, elfoglalá S. Bartholomé monostort, a' várostól egy puska-lövésnyire, 's megerősítvén azt, onnét szabadon intézte a' városra bombáit. Ardor kapitányt, ki emberei sorsát megtudni partra lépett hajójáról, egy azon pillanatban elpattant bomba darabokra szaggatá. A' lakosok kénytelenek valának egész éjjelen által pinczékbe rejtekezni. A' carlisták a' város azonnali átadását kívánták; de a' 600 emberből álló őrsereg elhatározottnak mutatkozott életét drágán adni el. Altalányos gyánu volt, hogy a' christinokat saját vezérek árulták vala el. A' francia consul, mint közbenjáró, elment a' várból, ideigleni fegyvernyugvást kérni, hogy a' várost elhagyni szándékozó családok eltávozhassanak. — Dec. 9iki S. Jean de luzi irás szerint, oda 1400 nyomorult, bujdosó St. Sebastiani lakos érkezett, a' carlosi bástyák bombáit 's golyóit kerülve. Szerencsés-jök, hogy a' francia nagylelkűség mind a' városokban, mind az alacsony kunyhókban egyiránt mutatkozik; különben ezen szerencsétlenek a' kemény idősok martaléki lennének. Mindenfelé keserű átkokat hallani a' vezérek 's előjárók ellen. — A' carlositák elég jámborok voltak 48 órai fegyvernyugvást engedni a' menekedni ohajtók eltávozásukra. Azonban bombáik szerencsétlen pontossággal valának irányozva, 's gyálázatos ellenzetben vannak a' krisztinai katonák

ügyetlenségével. Több mint huszonnyolcz ház van földulva 's megrongálva. Dec. 10iki telegraph szerint St. Sebastian ostroma megszűnt Espartero és Jaureguy mozgásaik következtében, 's a' carlositák elvittek álgyuikat dec. 7 's 8 közötti éjjelen, Ernánin által Onate felé. Csak 1800 ember maradt St Sebastian előtt. Esparterót 9000 emberrel mondják St Sebastian védelmére közelgetni, mi is a' carlistákat erejük össztítésére kényszeríti. — Ugyan ezt erősíti a' Memor. Bordelais is dec. 12éről, melly előbb ellenkezőt állított. —

Barcelonai hírek szerint végre csakugyan kiindult onnét Mina generál, hogy a' pártosak ellen munkálni kezdjen. Eltávozta előtt Barcelonában egy közügyi biztosságot (Comité du salut public) rendelt. Dec. 5én Manresában volt már. Jelentik azt is, hogy számos asszony, kiknek férjeik a' pártosak közt valának, a' manresai kormányzóhoz folyamodott, férjeik számára bocsánatért esekölőleg; 's hogy Mina nagy számú pártosokat, ügyesen kiosztott pénzajándékok által, lefegyverzett.

Dec. 6án költ a' királynénak azon decretuma minélfogva 1) Almodovar gr. sietve az éjszaki sereghez küldetik, hogy a' dolgok helyzetét 's a' sereg állapotját megvizsgálván, a' navarrai, castillai és arragoniai hadiseregek számára haditerveket készítsen, 's a' katonai fenytékre 's ezen tartományok egész hadi állapotjára nézve czélszerűleg intézkedjék. 2) a' ministertanács elnöke fölhatalmazatik minden e' kérdésh z tartozótárgyra nézve szabadon rendelkezhetni, 's csak olly ügyeket terjeszteni a' királyné elibe, mellyek végrehajtása nem nagyon sürgetős. 3) Azon parancsok, miket a' hadi minister ezen fölhatalmazás következtében kiadand, késedelem 's ellenszegülés nélkül teljesítenek. — Másik kir. rendelés által pedig ugyanazon napról, Mendizabal ur azon időre, míglena' hadi minister távol leend, annak tárczája viselésére szólittatik. — Alava gen. követté neveztetett a' francia udvarhoz. — Rothschild Lionel báró szolgálati jutalmául, mellyeket a' spanyolországi alkotmányos ügy iránt tett, Izabella rend középkeresztésévé; Garcias ur pedig III Károly rend vitézévé nevezteték. —

A' Journal des Débats szerint a' spanyol kormány Villiers angol követ sürgetésére az angol hirlapok fizetéstelen keringését országszerte megengedé, hogy ez által a' polgárisodás haladását segítse. A' J. des Débats teljesen helybenhagyja e' rendszabályt; de nem foghatja meg: miért nem lehetne hasonló kedvezéssel lenni a' francia hirlapok iránt is? A' spanyolnak legalább hasonló szellemi szüksége van ezek olvasására is, mint amazokéra. —

Alcala Galiano viseletéről következőleg okoskodik egy madridi levelező: ki hitte volna, hogy

egy Alcala Galiano, kit eddig, mint a' legtulzóbb szabadelműség kolomposát, ismerők, rögtön illy elveket fog ékesszólása egész hatalmával védni, t. i. hogy: egy nép sem állhat fen kormány, egy kormány sem erő nélkül, 's hogy ezen erőt minden korlátozás nélkül meg kell adni a' kormánynak, mert annak megtagadása a' kormány munkásságát bénítja, a' ministerek kezeit megköti, a' statust anarchiai állapotba dönti; hogy ki a' ministereknek ellenszegül, haza ellensége, 's az illyet erőszakkal kell elnémitani 's a' t. Alcala Galiano által kezdi látni, hogy a' hatalom és gazdag jövedelem nem megvetendő dolgok, 's a' kevély polgár lebecsátkozott egy 15000 fr. jövedelmet adó hivatalnak, t. i. a' spanyolországi és indiai legfőbb tanács tagságának; a' tengerügyi osztályban, elfogadására. Ez annyit jelent, hogy Alcala Galiano kevés idő múlva tengeri minister lesz, mivel a' ministeriumnak, mellynek mostani tagjai nem igen látszanak bírni rábeszélési ajándékkal, szüksége van egy férfira, ki nevében a' házakat tetszés szerint igazgassa ékesszólása erejével.

PORTUGÁLIA.

Nov. 29i tudósítások Lissabonból azt jelentik, hogy az új belügyi minister, Albuquerque, Madeirából megérkezett. — A' segédseregről igen homályos és bizonytalan tudósítások érkeznek. A' királyné házasságáról Coburg hggel nagyon kéteskednek a' hirlapok. — Az 1820diki alkotmány visszaállításáról is sokat beszélnek. — Néhány nap előtt történt, hogy a' Necessidades palotához rendelt őrsztály hangázkara az 1820diki hymnust játszá, a' mi az udvarló urakat 's dámákat nagy bámulásra birta. Parancsoltatott tehát nekik, hogy az új hymnust játszá, de ők nem engedelmesskedtek. — A' királyné néhány nap óta rosszul érzi magát. — Igen fontos hír, hogy a' kimult ministerium számadásának szoros megvizsgálására biztosság neveztetett ki, mellynek elnöke hosszash ideig Londonban tartózkodott portugál kereskedő. — A' hirlapok keserű gúnyokkal telvék az exministerek ellen, 's érthető intéseket adnak, hogy igen bocsánatot érdemlő bűn volna őket rendre gyilkolni. — A' nép általánosan nyugott, 's békén végzi házi dolgait. A' figyelem leginkább Campos urra, az új gazdálkodó pénzügyi ministerre van fordítva. —

SCHWEIZ.

Bövebben is említettük már, mikép a' francia kormány Wahl francia zsidó testvérek ügye miatt nem csak Basel-vidékkel, hanem majd az egész schweizi respublicával összekocczant. Ez ügyben következő igen tiszta diplomatai tudósítást nyújtott Basel-vidék a' fő helynek: „Kedves hűséges atyánkfjai! Wahl testvérek Mühl-

hausonól Lauderer Izsák úrral úgy egyesültek, hogy neki azon telek-tulajdonért, melyet Reinach községben 's Atsch, Ettingen, Oberwyl, Therwyl és Mönchenstein kerületekben birt vala, 64,000 schweizi frankot fizessenek, 's azután a' végrehajtó tanácshoz folyamodtanak, hogy attól a' minden idegennek, ki Baselvidék cantonban ingatlan vagyont szerezni akar, mulhatlanul szükséges engedelmet megnyerjék. Ez engedelem olly korlátozattal adatott meg nekik, hogy ezen telek-tulajdon azoknak, kik megszerzék azt, semmi jogot sem adand a' cantonban letelepülésre. Azonban, az engedelem megérkezte előtt, Wahl testvérek kiadatak magoknak a' vétel-levelet Reinach község tanácsától, és pedig mind az országos törvénybetű-értelme, mind az 1803ik jun. 15-éről szóló végzés ellen, mellyeknél fogva minden így kötött egyeztet megsemmisültnék nyilvánítatik. Mihelyt a' vevők az engedelem birtokában voltak, elmulaszták Reinachban az új vétel-oklevelet kieszközölni, a' többi községben pedig, hol ezen telekbirtok részei vannak, épen semmi külön alkulevél nem köttetett, ámbár a' sarkalatos törvény 40ik cikkje a' vétel-alku megállhatóságára épen mulhatlanul megkívánja ezt. Alig terjedt híre, hogy Wahl urak telektulajdont akarnak maguknak szerzeni, a' nyilvános vélemény a' szomszéd községekben igen fölindult, fölingereltetvén a' nép idegenkedése által a' zsidók ellen. Folyamodtak tehát a' főtanácshoz, 's e' hatóság, mellynek alkotmányunk 40ik cikkjénél fogva vigyázni kell a' többi, alárendelt statushatóságra, kénytelen volt e' jogával élni, 's a' végrehajtó tanács által Wahl testvéreknek adott engedelmet eltörölni. Wahl testvérek panaszkodtak; de panaszuk elmellőztetett, 's a' főtanács végzete utólag helybenhagyatott. Ekkor Wahl testvérek a' francia ügyviselőhez folyamodtak Schweizban, ki több jegyzéket, 's név szerint egy levelet küldte hozzánk Broglie hgtól a' külministertől. Mindezen irományban azonban nem volt egyéb, mint türelemre (Toleranz) 's valóban szabadelmű elvek elismerésére intés, nem semmi egyéb, mint szemrehányás a' főtanács iránt, mintha ez a' végrehajtó tanács által adott engedelem-eltörléssel a' Schweiz és Franciaország közt fenálló kötések megsemmisültek volna. De válaszukban a' francia ügyviselőhöz megmutattuk, hogy a' főtanácsnak a' fenálló törvényeknél fogva nem csak joga, de kötelessége volt úgy cselekedni. Válasz helyett azonban, melly okainkat megczáfolta volna, azon kir. rendelet vettük, mellyet ti küldöttetek hozzánk. Ezek a' tett dolgok. Menjünk már most által az okok megfejtésére, mellyek a' főtanácsot nem csak felhatalmazták, de kisték is arra, hogy a' végrehajtó tanács által adott engedelmet eltörölje. Amaz en-

gedelem törvénytelenül adatott. Törvény és állandóság szerint nálunk ugyanis külföldinek csupán akkor szabad telektulajdont venni, ha a' vételár $\frac{1}{2}$ részét azonnal készpénzül leteszi. Ezen föltételt Wahl testvérek a' vételnél nem teljesítették. A' 64,000 frankból a' vevők csak 4000 frankot fizettek meg kész pénzül. Továbbá Basel-vidékben statuselv: zsidónak sem letelepülésre, sem telektulajdon-szerzésre jogot nem adni. Ezen elv nem vallási türelmetlenségből származott, hanem szilárd meggyőződésből azon szerencsétlen befolyásról, mellyet a' zsidók a' kereskedésre 's nyilvános jóllétre gyakorolni szoktak. Ezen elv minden időben olly híven megtartatott, hogy nem csak 1803 óta semmiféle zsidónak letelepülésre Basel-vidékben engedelem nem adatott, hanem még azon zsidóktól is, kik már ezen idő előtt birtak letelepülési joggal, megtagadtatott minden jog ház- vagy más ingatlan vagyontételre. Így Maus Mózes kétszer kísérté meg de híjában, hogy Liestalban fekvő vagyont vásároljon; egy másik zsidó pedig Dreifusz, ki Hölstein kerületben telekbirtokot szerzett már, a' vételi alkut egy keresztyén nevére volt kénytelen megkötni. Ugyanez történt Wahl testvérekkel is Basel városban. Régóta volt már nekik ugyan joguk, letelepülési, e' városban; de le kelle róla mondaniok, mert nem adatott nekik engedelem ott megházasodhatásra. E' felhozott való tett dolgokból az sül ki, hogy Basel-vidék folyvást gyakorlá azon jogot, mellynél fogva zsidóktól Baselvidék cantonban a' letelepülést 's telektulajdon-szerzést megtagadá. A' főtanácsnak tehát, mint fölvi gyázó hatóságnak, mint a' törvények őrzének 's mint a' nép fölsege organumának joga 's kötelessége volt, magában a' nép érdekében, e' statuselvet fötartani, 's Wahl testvérektől az engedelmet, melly törvénytelenül adatott nekik, visszavenni. — A' főtanács e' fenforgó esetben az engedelmet annyival is inkább visszavehette, minthogy az által semmi harmadiknak jogát nem sértette meg. Minthogy a' törvényes szabályu formások sem a' vételnél Reinachban, sem a' többi kerületben, hol a' telkek fekszenek, nem tartattak meg, a' vételaku sem köttetett meg jogszerűleg, 's törvényink szerint a' szerzés nem vala teljes, nem is vala törvényes, tehát semmi esetben kötelező. Országos törvénykönyvünk 137ik cikke szerint valamely telek megszerzése csupán akkor teljes és kötelező, ha az alku iránta teljes alakban köttetik meg; ezen alkuinak pedig még azon föltétele is van, hogy a' 142 törvénycikk értelmé szerint a' külföldinek előbb engedelmet kell nyernie illy szerzésre, mert ha ez nem történt meg, az alkú felek közül mindegyiknek joga van visszalépni. Az eladó maga, itt vihatlanul őt illető jogával élt, midőn telekbirtoka egy részét

Reinachban
re jövőnk m
országot a
nillik: vall
majus 30k
seni zsidók
zést nem
híven ügye
tartani, mi
kik teljes
badságokk
ni, hogy
ké teszi fr
lekbirtoki j
zódés 1.
francia po
mint a' sch
ban nincse
hát arra s
hogy schwe
lésre 's tel
is Schweiz
ellenzi azt
képest a'
polgár sem
gárnak ser
gyarázatja
Rayneval
zékében, r
Magában
kik zsidó
gaira szám
mellyek a'
nokban a' s
jogokat, mel
ott" Mi m
nyitványok
vitásiban
iránt tartat
kérdés olly
világításra.
jegyzék az
zsidóknak
tok-szerzé
akkor mi
magyaráza
jogi sérel
erre jogos
magyaráz
előbbi has
nem hitte s
a' kérdés
détet illet
schweizi k
gyarázatot
zsidókat to

Reinachban más vevőnek adta el. Azon kérdés-re jövőnk már most: mi hatalmazhatá föl Franciaországot arra, hogy e' dologba avatkozzék, tudnillik: valljon megsértette é' a' fő tanács az 1827ki majus 30ki szerződést az által, hogy műhihausen zsidóknak a' cantonban telektulajdon-szerzést nem engedett? Basel-vidék canton mindig híven ügyekezett ezen szerződés pontjait megtartani, mit számos francia polgár bizonyíthat, kik teljesen élhetnek az őket illető jogok és szabadságokkal. De igen méltán gondoljuk tagadhatni, hogy ugyanazon szerződés köteleességünké teszi francia zsidóknak is letelepülési 's telektulajdoni jogot adni magunk között. Ama' szerződés 1. cikké tudnillik azt mondja, hogy a' francia polgárokkal szintazon módon bánjanak, mint a' schweiziakkal. Mivel azonban Schweizban nincsenek polgári jogokkal élő zsidók, tehát arra sem tartanók magunkat köteleseknek, hogy schweizi zsidóknak adjunk jogot letelepülésre 's telektulajdon-szerzésre. 'S habár volnának is Schweizban polgári jogokkal bíró zsidók, ellenzi azt statuselvünk 's állandó szokásunk. Ehez képest a' cikkely tartalmánál fogva a' francia polgár sem követelheti azt, mit schweizi polgárnak sem adhatnánk. A' szerződés ezen magyarázatja nem önkényes, 's így nem egyoldalú. Bayneval ur azt mondja egyik hivatalos jegyzékében, melly ama' szerződés-kötést megelőző: „Magában értetik, hogy azon francia polgárok, kik zsidó valláshoz tartoznak, az 1. cikkely jogaira számot nem tarthatnak azon cantonokban, mellyek a' zsidókat kirekesztik; minthogy e' cantonokban a' schweizi zsidók sem nyerhetik meg azon jogokat, mellyekkel a' többi schweizipolgár él ugyanott.“ Mi magyarázatunk helyességét más bizonyítványokkal is igazolhatnók, ha a' kültanács vitatásiban, mellyek e' szerződés megkötése iránt tartattak, azokat fölkeresni akarnók; de a' kérdés olly tiszta, hogy nem szorult egyéb fölvilágításra. Midőn tehát a' francia ministeri jegyzék azt veti szemünkre, hogy az által, mert zsidóknak nem adunk letelepülési 's telektulajdon-szerzési jogot, ama' szerződést sértettük meg, akkor mi nyilvánítjuk inkább a' szerződés e' magyarázatát egyoldalúnak, önkényesnek 's népjogi sérelemnek. Annál inkább vagyunk pedig erre jogosítva, mert Franciaország ez izben magyarázza e' szerződést először így, 's az előbbi hasonló esetekben a' zsidók kizáratása miatt nem hitte szükségesnek a' panasztételt. Egyébiránt a' kérdés e' helyzetben nem egyedül Basel-vidéket illeti. Nem egyedül ránk, hanem az egész schweizi köztársaságra akarják ezen önkényes magyarázatot, azután pedig magukat a' francia zsidókat tolni. Eleinte azt hittük, a' viszonyok

egyszerű előadatása elegendő leszen e' viszályt kiegyenlíteni. Most, hol okaink megczáfoltatása helyett erőszakos rendszabályokkal felelnek, jobban látjuk, mit akarnak tőlünk. Ha ezt előre láthattuk volna, már előbb folyamodtunk volna hozzátok kedves hűséges atyáinkfíjai! 's kérve kértük volna gyámolítástokat. Most tesszük azt tehát először, 's nyomas megfontolástok alá ajánlunk olly tárgyat, melly az egész köztársasági szövetség jogait 's becsületét érdekli.“ —

A M E R I K A.

Éjszakamerika. A' wash. Globe, mint az egyesült státusok elnökének organuma, azt állítja, hogy az elnök semmi esetre sem adhat olly nyilatkozást, minőt a' francia kormány tőle kíván. — Az egyesületek az amerikai egyesült birodalomban még számosabbak mint Angliában. Nem rég Bostonban olly asszonyegyesület állott össze, melly olly hegyke fiatalokat, kik a' szép nemre bámészkodva az egyházak ajtaji előtt seregesen ácsorgani 's a' ki 's bejárást ugyszólván ostrommal lépve szokták elfoglalni, e' disztelen szájongástól megakadályoztassa. Ez egyesület neve: A' templom előtt ácsorgó fiatalok elleni egyesület. (The Anti-Young-mens-standing at the Church-door-Society.)

Délamerika. A' M. Herald szerint Új-Granada státusban törvény jelent meg, tiltó az arany kivitelét az országból. — Montevideoból hallani, hogy ott sept. 15 's 16án valami rendkívüli tüneményt vettek észre. A' tenger hirtelen 12 lábnyira apadt, úgy hogy a' révgát egészen szárazon fekütt, 's a' hajók horgonyait is tisztán lehet látni. A' tenger ez állapotban maradt harmincz óraig 's csak ezután dagadt ismét szokott magosságára föl. —

N É M E T O R S Z Á G.

A' lipcei lap a' kir. ministeriumtól tilalmazó rendeletet hirdet az ugy nevezet csappantus botok (Percussionstöcke), vagy puskabotok ellen. A' rendelés általjában megtilt minden titkos fegyver-hordozást, nevszerint olly botokét is, melly ugy készült, hogy azokkal könnyen sérthetői, sőt ölhetni is hamar kitalálás nélkül. Az illy fegyver-hordozás 20 tallér alatt tilos. — Egy bizonyos német városban nem szabad a' késműveseknek hegyes késeket készíteni, hanem mind kerekvégűeknek kell lenniök. — Augsburg és München közt bizonyosan létesülni fog a' vasút. —

A' tudományok akademiaja Münchenben dec. 12én egyhanguan ismét Schelling titkos tanácsosát választá előülővé. E' hivatal mindig három évre terjed. Münchenben dec. 4ig az egyeteméél 1443 tanuló iratta be magát rendőrségileg; és pedig a' philosophiai karba 303, a' törvényibe 419, a' theologiaiba 209, az orvosiba 275; 50 cameralista, 25 nyelvész, 61 gyógyszerész, 20

építész 's 71 erdész. Ezekből 1301 benszülött, külföldi 141. 1165 katolikus, 206 ágost. 's 5. reform. 27 görög és 39 zsidó. — 941. saját jövedelme után tanul, 468 segély után, 533 pedig stipendiumot (évdíj) kap.

Az aschaffenburgi lap Heidelbergből dec. 9-ról következőt jelent: „Az ifju polgárok itt némi magányos játékszint állítottak föl maguk közt, mellyben tegnap előtt „Toni, vagy a' félelmes éj sz. Domingon“ című szindarabot adták. A' játszóknak azonban meg sem álmodák, hogy az éj rájok nézve is félelmes leend. Már az előadás alatt akart betörni néhány tanuló azon terembe, mellyben a' darab előadaték, de nem sült el nekik. Az előadás után összegyűltek a' játszóknak egy borbázbán vacsorára, hova más vendégek is megvoltak híva. Itt 11 óra felé betoppant néhány tanuló, 's a' jelenlevőkkel kepczaskodni kezdte, de kénytelenek voltak eltávozni. Erre a' ház előtt több több tanuló csődült össze, 's azt ostrommal fenyegeté. Hihetőleg föl is voltak fegyverezve, mert egy polg'rt arczon löttek vaktöltéssel. Ekkor betorlaszták a' házat belülről; de a' sietségben, mellyel a' ház felső emeletébeli ablakablakát be akarák zárni, egy polgár az utcára pottyant, 's halálosan megsebesített egy tanuló. A' tanulók akkor felszólíták egymást, 's egy csoportokban a' ház elé gyűltek. Szerencsére ezalatt oda érkezett az egyetemi tisztviselő 's okos intése a' tanulókat minden további garázdaságtól föltartóztatá. Másnap reggel ottan termett a' mannheimi fegyveres rendőrség feje egy csapatral, mi ismét csődüléseket okozott a' tanulóknak közt, de miután tudokra adatott, hogy a' rendőrség csak védelemre 's rend-föntartásra jött, lecsilapultak. A' megsérült tanuló halálán van; 's a' polgárság és tanulótság igen föl van egymás ellen ingerelve. —

NÉMETALFÖLD.

Anglia és Holland közt némi kis meghasonlás ütött ki a' jávai kereskedés miatt. Fenáll tudnillik az angol és hollandi kormány közt bizonyos egyezés, mellynél fogvást akkor, midőn a' hollandi gyárművek ingyen 's vámmentesen fognak Bataviába szállíttatni, az angol gyárművek csak száztól hatot tartozzanak fizetni: 's ámbár a' hollandi gyárfványok jelenleg csakugyan semmit sem fizetnek, az angol portékákért még is száztól 25. sőt 50net is huznak díjul a' hollandiak. A' Times e' dolgon igen fölindul 's azt kívánja, hogy a' ministerium azonnal tegye meg ez iránt a' szükséges lépéseket. A' német szövetségi lapok pedig azt ohajjták, hogy ez alkalommal élni kellene, 's a' hollandi kormánytól kieszközleni, hogy a' német szövetségi vagy a' porosz vámrendszerhez tar-

tozó statusoknak is szabad legyen Bataviába ugyanazon vám mellett, mint Angliának, gyárműveket szállítani, 's ha ezt Anglia netalán ellenzené, akkor a' vámegyesület is visszatöreléssel éljen Anglia ellen. — Brüsselből a' hollandi marháknak Belgiumba hajtását akadályozó legújabb törvényre azt írják, hogy Belgiumnak Antwerpben 's átaljában nagy kereskedési közlése van Hollanddal, hova Belgium tetemes sok terméket kihord.

BELGIUM.

A' képviselő kamarának ülésében dec. 4én a' Poroszországból behajtott marhára nézve, melly Lüttich és Luxemburgon keresztül jö be, kedvező kivétel tétetett a' kül marha-vámdíjra elannyira, hogy a' törvény most egyedül a' Hollandiából érkező marhát nyomja, mert az öregbített vámdíj csak azon fekszik. — Egy belga levelező szerint a' kamarák a' Hollandia által a' belga adósságtól fizetett kamatokat csak a' végső egyezéstől számítva fognak megtéríteni. Mit Hollandia e' kamat fejében most fizet, azt Belgium nem térítendi meg, 's így az pusztán kivett pénz. Okul azt mondja, mert a' nov. 15iki egyezés, mellyben Belgium a' köz adósság egy részét magára vafat, Hollandia vonakodása miatt nem ment teljesülésbe.

TÖRÖKORSZÁG.

Belgrádból dec. 2-ról írják, hogy Milos hg nov. 28án délután 3 órakor Widdinből visszatért Poscharewatzba, hol családja és Szervia minden részéből küldöttségek szerencsét kívánva várták 's fogadták őt. A' hg azonban a' küldöttségek udvarlását nem fogadá el, hanem azt nyilvánította nekik: menjenek kis időre haza, minthogy később fontos dologban ugy is szándéka meghíni őket. Konstantinápolyból pedig nov. 18-ról azt írják, hogy azon mód közt, mellyel a' szultán Milos hget 's a' közt, mellyel Ghika és Stourdza hercegeket fogadá, nagy volt a' különység. A' moldvai és oláh hggel ugy bánt mint tisztelt hűbérnökivel; Milos herczeggel pedig mint barátjával, úgy hogy akár mily idegen fölséget sem fogadhatott volna barátságosabban. A' szultánnak sok oka is van megkülönböztetni Milos hget, mert csak ő képes a' háborgó Bosnyákországot 's Albániát békében tartani. E' fölött úgy tetszik, mintha még a' szerb nemzet is függetlenebb volna a' moldvainál és oláhnál. Menyire megyen azonban e' függetlenség és önállás, nehéz meghatározni; némileg felvilágítja ezt azonban a' következő körülmény: Milos hg több ezredest nevezett ki, 's azokat, kik Konstantinápolyba kísérték őt, udvarlottakor bemutatá a' szultánnak. E' kinevezéseknek a' szultán ellen nem mondott; 's innen méltán azt következtethetni, hogy a' szerb fejedelemségnek joga van saját szerb katonasággal birni.